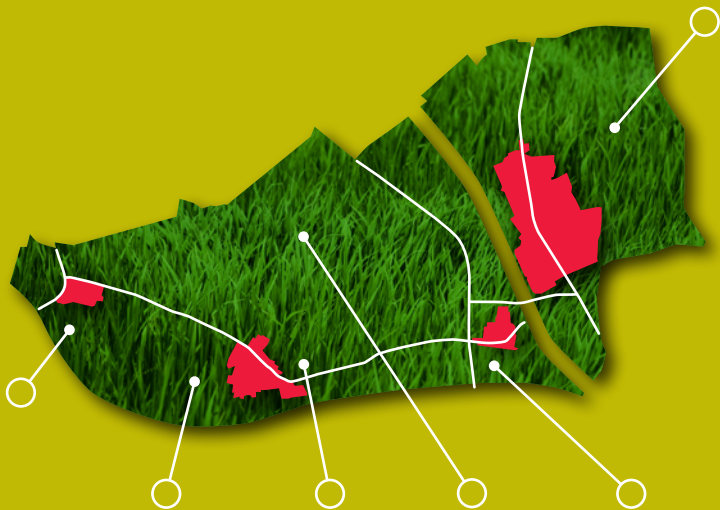


ZONDAAG 10 SEPTEMBER 2017
OPEN
MONUMENTEN .
DAG 2017



ERFGOEDPLATFORM
GEMEENTE HEUMEN

Inhoud

Boeren, burgers en buitenlui... hartelijk welkom!	3
Werkgroep OMD Heumen	4
Voorwoord van de burgemeester	5
Programmaoverzicht	
– Malden	6
– Heumen	7
– Overasselt	8
– Nederasselt	9
Organisatie	34

Boeren, burgers en buitenlui... hartelijk welkom!

Fijn dat we u mogen begroeten in onze mooie gemeente Heumen, groen en landelijk gelegen langs de Maas, pal ten zuiden van Nijmegen. De gemeente Heumen is rijk aan cultuurhistorie en dat willen we graag met u delen.

Wij hebben voor u een programmaoverzicht gemaakt en per dorp een aantal monumenten en activiteiten toegelicht. Herkenning en wellicht ook verrassingen kunt u deze dag ervaren op uw rondgang langs monumenten in Heumen.

Op verschillende locaties worden voor u extra activiteiten georganiseerd. Zo worden er lezingen en exposities gehouden en er wordt gemusiceerd. Verderop in het boekje kunt u meer informatie lezen. Ook op internet is meer informatie te vinden:

- www.erfgoedheumen.nl/open-monumenten-dag/omd-2017
- www.openmonumentendag.nl

Werkgroep OMD Heumen

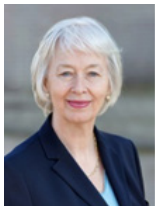
Deze Open Monumentendag Heumen wordt u aangeboden – met de bijzondere inzet van vele vrijwilligers van de dorpscomités – door de werkgroep OMD Heumen, bestaande uit:

- Petra Thijssen (Malden)
- Tini Martens (Heumen)
- Piet van Casteren (Overasselt)
- Rietje Veldhoven (voorzitter)

De werkgroep Open Monumentendag Heumen maakt deel uit van het Erfgoedplatform Gemeente Heumen.

Datum:	zondag 10 september 2017
Openingstijden:	11.00 – 17.00 uur, tenzij anders aangegeven
Toegang:	gratis

Voorwoord van de burgemeester



Voor Open Monumentendag 2017 is als thema gekozen: ‘Boeren, burgers en buitenlui’, van oudsher de uitroep waarmee de stads- en dorpsomroeper de aandacht van het publiek trok. Ook dit jaar willen wij graag uw aller aandacht richten op al die mooie monumenten in onze gemeente. Er zijn van oudsher veel verbindingen tussen hoe we leven met elkaar, wat de aarde ons biedt, wat we daarmee doen, hoe we erover praten, welke zorg daarbij hoort, welke ontspanning en ook welke waarden en normen. Door met respect te kijken leren we zien en daardoor leren we achtergronden en betekenissen. We leren over vroeger en mogelijk over de toekomst.

Als burgemeester ben ik er trots op dat er nog zoveel in onze gemeente te zien is dat ons soms met een glimlach doet herinneren aan wat ooit was.

Graag spreek ik mijn waardering uit voor de vrijwilligers die het mogelijk maken dat we er met elkaar oog voor houden.

Ik hoop van harte dat velen de open monumentendagen aangrijpen om te genieten van wat we met elkaar in onze omgeving kunnen beleven.

Marriët Mittendorff,
Burgemeester Gemeente Heumen

— Programmaoverzicht Malden

Harmonica- en Accordeonmuseum De Muse (Kerkplein 12)

12.00 – 17.00 uur: geopend, Henk Kuik vertelt over de geschiedenis

15.00 uur: optreden van *10\$ Trinkets* uit Maastricht

St. Antonius Abtkerk (Kerkplein 4)

12.00 – 17.00 uur:

- Kerkproeverij
- Stichting Heemkunde Malden: drie exposities (personen, monumenten en markante belevenissen)
- informatiestand Stamboomonderzoek
- 13.00 uur: lezing *Maldenaren in het leger van Napoleon* door Cees Elsten

Kermis op het Kerkplein

vanaf 14.00 uur

Glas- en beeldenatelier Hans Janssen (Rijksweg 83)

11.00 – 17.00 uur: enkele workshops en muziek door het Syrische duo van de heer Molly

Landgoed De Elshof (Hatertseweg 24)

11.00 – 17.00 uur: Prof. dr. F.H.M. Corstens vertelt over de geschiedenis van De Elshof

Villa Klein Heumen (Scheidingsweg 111, Nijmegen)

11.00 – 17.00 uur: Boyd Rossieau vertelt over de geschiedenis van Villa Klein Heumen

— Programmaoverzicht Heumen

St. Joriskerk (Dorpstraat 19)

12.00 – 16.00 uur: vrije bezichtiging van de kerk

12.00 uur: lezing *Monument voor de Nassau's* door Leo Ewals

Ateliermuseum Jac Maris (Looistraat 57)

11.00-17.00 uur: expositie *Heraldiek in het werk van Jac Maris*

14.30 uur: toelichting op de expositie door Leo Ewals

— Programmaoverzicht Overasselt

H. Antonius Abtkerk (Hoogstraat 5)

12.00 – 17.00 uur: vrije bezichtiging met gids Tien Theunissen

Nederlands Hervormd kerkje (Valkstraat 7)

13.00–16.00 uur: vrije bezichtiging, gastheer Erik Dyckhoff

16.00 uur: lezing *Kloosterorden in Maas en Waal*
door Wim Kattenberg

Agrarisch Museum De Lage Hof (Kasteelsestraat 5)

11.00 – 17.00 uur: geopend

Molen Zeldenrust (Oude Kleefsebaan 23a)

11.00 – 17.00 uur: bezichtiging met gids/molenaar
Ron van Stiphout

Boerderij De Valenberg (Kasteelstraat 11a)

11.00–17.00 uur: open voor bezichtiging

Boerderij De Hessenberg (Hessenbergseweg 5)

11.00 – 17.00 uur: open voor bezichtiging

Sint Walrick: kapel en koortsboom (St. Walrickweg 7)

— Programmaoverzicht Nederasselt

Maasmolen

11.00 – 17.00 uur: open voor bezichtiging

Harmonica- en Accordeonmuseum De Muse

Kerkplein 12, Malden

Openingstijden: 12.00 – 17.00 uur

15.00 uur: optreden van de Maastrichtse groep *10\$ Trinkets*

Uw gastheer: Henk Kuik

Meer info: info@accordeonmuseum.com



Boeren, burgers en buitenlui, ze speelden allemaal op de trekharmonica. Hoewel, toen begin 19e eeuw het instrument werd uitgevonden, samen met de mondharmonica en accordeon, was het alleen bereikbaar voor de rijke burgers.

Na de uitvinding van de stoommachine, de ‘industriële revolutie’, werden deze instrumenten voor de gewone man betaalbaar en wilden de rijken er niets meer van weten. ‘Dat is voor het kermisvolk’, werd er gezegd. En dat was ook zo, want de boerenliedjes, de volksmuziek en later de smartlappen en schlagers, waren van het gewone volk. De kunstmuziek kwam mee met de ‘buitenlui’ uit Oost-Europa.

Tegenwoordig wordt er in alle lagen van de bevolking accordeon en harmonica gespeeld. Zelfs bij de bruiloft van de koning. Van smartlap tot klassiek. Door alle boeren, burgers en buitenlui. Harmonica- en Accordeonmuseum De Muse geeft een kijkje in de diverse manieren waarop het instrument vormgegeven werd in de verschillende landen.

St. Antonius Abtkerk

Kerkplein 4, Malden

Openingstijden: 12.00 – 17.00 uur

13.00 uur: lezing *Maldenaren in het leger van Napoleon*,
door Cees Elsten

Uw gastvrouw: Petra Thijssen

Meer info: 024 - 358 28 93

Op deze locatie vinden vanaf 12.00 uur doorlopend verschillende activiteiten plaats:

- kerkproeverij
- drie foto-exposities Stichting Heemkunde Malden met beelden van boeren, burgers en buitenlui
- informatiestand Stamboomonderzoek
- 13.00 uur: lezing *Maldenaren in het leger van Napoleon* door Cees Elsten

De katholieke St. Antonius Abt kerk van Malden is een voor iedereen herkenbaar gebouw door zijn centrale plaats en door zijn ruime opzet. De kerk is gebouwd door Jos Bijnen in de traditie van de Bossche School en is in 1960 ingewijd door Mgr. Bekkers. Daarmee is het een moderne kerk en liep het al vooruit op de vernieuwingen op het gebied van kerkopvatting en liturgie, die door het Tweede Vaticaanse Concilie (1962–1965) zijn ingezet. De kerk trok daardoor vanaf het begin veel aandacht. De kerk is ook het symbool van de overgang van het hoofdzakelijk agrarische dorp Malden naar een ontwikkeling tot een meer stedelijk woongebied. Dat komt tot uiting in de vormgeving van de kerk.

Graag willen wij u op deze dag kennis laten maken met de kerk als gebouw en haar historie maar ook de functie die de kerk in de samenleving heeft.

Kerkproeverij

Kerkplein 4, Malden

Landelijk wordt dan ook de 'Kerkproeverij' georganiseerd. Ook in Malden worden de kerkdeuren opengezet om mensen uit te nodigen meer te weten te komen over de geschiedenis van het geloof en het gebouw. Maar ook om te proeven van het goede nieuws dat de kerk betrokken blijft bij de mensen. Brengt u een bezoek aan de kerk waar de gidsen graag met u in gesprek gaan.



Foto-expositie 'Boeren, burgers en buitenlui'

St. Antonius Abtkerk, Kerkplein 4, Malden

Openingstijden: 12.00 – 17.00 uur

Meer info: www.heemkundemalden.nl



'Boeren, burgers en buitenlui', dat was van oudsher de uitroep waarmee de stadsomroeper de aandacht van het publiek trok. Met die drie begrippen was in feite iedereen genoemd: de bewoners van stad en land plus rondtrekkende mensen zonder vaste woonplaats. Het thema is verbonden met talloze gebouwen, monumenten en andere

objecten: van boerderijen, tuinderscomplexen en molens tot markten. Van kermissen en ander volksvermaak tot winkels, buitenplaatsen, melkfabrieken en tolhuizen.

Het thema wijst ook op onder andere grondstoffen, handel, vervoer en communicatie. De nadruk ligt hiermee sterk op mensen en op hun onderlinge economische en culturele relaties. Het thema verbindt stadsbewoners, plattelandsbewoners en mensen met een rondtrekkend bestaan, en het verbindt uiteenlopende historische perioden met het heden.

In drie foto-exposities, samengesteld door Stichting Heemkunde Malden, passeren de beelden van belangrijke personen, monumenten en markante belevenissen de revue.

Stichting Heemkunde Malden

St. Antonius Abtkerk, Kerkplein 4, Malden

Informatiestand: 12.00 - 17.00 uur

Meer info: www.heemkundemalden.nl

Uw gastvrouw: Petra Thijssen, bestuur Stichting Heemkunde Malden

De stichting werd opgericht in 1997 en heeft als belangrijkste doel 'Het bevorderen van de belangstelling voor de geschiedenis van eigen omgeving, bewoners, gebruiken en heemkundige waardevolle overblijfselen'. Het documentatiecentrum in de bibliotheek van Malden is geopend op maandag- en woensdagmiddag van 14.00 tot 16.00 uur.

De stichting geeft het blad 'Heerlijkheid Malden' uit, waarin allerlei artikelen vermeld staan, zoals de geschiedenis van oude boerderijen, genealogie, interviews, artikelen over dorps- en kerkgebeuren of oorlogsverhalen. Ook worden er ieder jaar lezingen en excursies georganiseerd waar iedere donateur gratis aan kan deelnemen.

In de informatiestand is alle gewenste informatie beschikbaar.



Lezing: Maldenaren in het leger van Napoleon

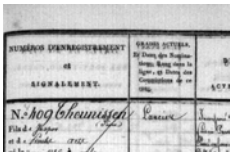
St. Antonius Abtkerk, Kerkplein 4, Malden

Meer info: contactblad 'Heerlijkheid Malden' van Stichting Heemkunde Malden



Ruim 200 jaar geleden. Heel Europa was in oorlog met Napoleon. Het werd langzaamaan duidelijk dat de droom van Napoleon een enorm wereldrijk op te bouwen niet zou uitkomen. Nadat hij jarenlang de ene overwinning na de andere had geboekt, kreeg hij

nu te maken met nederlagen. Zijn tocht naar Rusland in 1812 met meer dan 600.000 militairen eindigde desastreus in barre koude, in wanorde en een totaal uit elkaar gevallen leger met honderdduizenden doden. Een jaar later liep de zogenaamde Volkerenslag bij Leipzig eveneens uit op een enorme nederlaag voor Napoleon. Na zijn verbanning én terugkeer werd er in de slag bij Waterloo in 1815 definitief een eind gemaakt aan zijn aspiraties.



Vanaf 1810 maakte Nederland deel uit van Napoleons rijk en golden de Franse wetten ook hier. In die tijd werd dus ook hier de dienstplicht (de conscriptie) ingevoerd. En dat betekent dat ook uit Malden (en alle ons omringende

dorpen) jonge mannen dienst moesten nemen in het Franse leger en bijvoorbeeld met Napoleon meegingen naar Rusland. Met de moderne digitale middelen is het sinds kort mogelijk ook in de Franse militaire archieven informatie te vinden over de Nederlandse soldaten in het leger van Napoleon.

Informatiestand Stamboomonderzoek

St. Antonius Abtkerk, Kerkplein 4, Malden

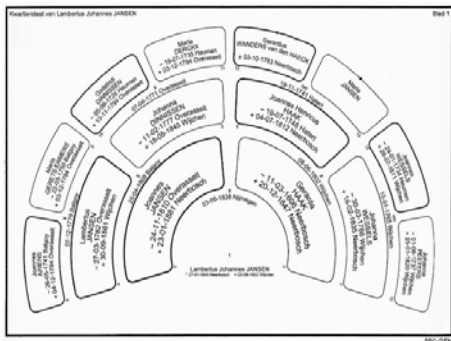
Openingstijden: 12.00 – 17.00 uur

Uw gids: Toon Janssen

Meer info: toonjanssen@xs4all.nl

Altijd al willen weten wie uw voorouders zijn? En zo ja, hoe ver kunt u dan terug in het verleden. Woonden zij hier in de omgeving of komen ze van verre oorden? Welke beroepen hebben ze uitgeoefend?

Door uw familiegeschiedenis te (onder)zoeken kunt u daar meer over te weten komen. Maar hoe doe je zoiets? Waar moet je beginnen? En waar zijn al die gegevens te vinden? Toon Janssen geeft uitleg.



Kermis op het Kerkplein

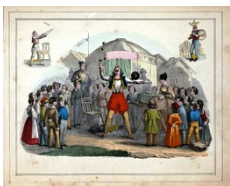
Kerkplein, Malden

Kermis open: 14.00 uur

Meer info: www.immaterieelerfgoed.nl/page/714/kermiscultuur

De kermis-cultuur behoort tot het immaterieel erfgoed. Immaterieel erfgoed omvat sociale gewoonten, voorstellingen, rituelen, tradities, uitdrukkingen, bijzondere kennis en/of vaardigheden die gemeenschappen en groepen erkennen als een vorm van cultureel erfgoed.

De geschiedenis van de kermis gaat ver terug. Het woord 'kermis' is een verbastering van de woorden 'kerke mis', de mis die tijdens de jaarmarkt werd opgedragen ter herdenking van de wijding van de kerk.



De kermis heeft zich door de eeuwen heen sterk ontwikkeld. Hoewel het aanbod van attracties steeds wisselt, zijn voor de families van de kermisexploitanten tradities erg belangrijk. De traditiedragers zijn de kermisexploitanten en hun families.

Hierbij zijn het met name de vrouwen van de kermisexploitanten die de cultuur van het leven in een salonwagen doorgeven aan de volgende generatie.

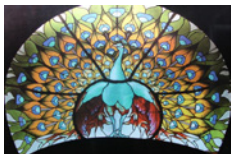
Glas- en beeldenatelier Hans Janssen

Rijksweg 83, Malden

Openingstijden: 11.00 – 17.00 uur

Uw gastheer: Hans Janssen

Meer info: www.tuinderverbeelding.nl / www.lysippe.nl



Op het terrein rond het atelier en de galerie worden ook dit jaar weer verschillende glaskunstenaars uitgenodigd, die hun werk exposeren en ter plekke aan het werk zullen zijn. Zo is er de bekende Nijmeegse

glazenier Nico Remers die workshops glas-in-lood geeft en Miranda Schutte eveneens uit Nijmegen die workshops glassmelten verzorgt. Ook Niek Nagengast uit Mook, meester in het aquarelleren, presenteert zich met zijn kunstwerken.

In de galerie van Hans Janssen zijn demonstratiefilms te zien over de totstandkoming van zijn beelden. Wellicht dat er die dag een kunstschilder en pottenwerker aanwezig zijn om u te vertellen over hun speciale technieken.



Marie Therese Wekx laat u kennis maken met hedendaagse abstracte kunst en Gabriella Willekens laat u gemengde technieken zien op basis van olieverf of pastel, waar onder andere gebruik gemaakt wordt van reliëf,

rijstpapier en papyrus. Netty Mulder, een veelzijdige Maldense kunstenares, vertelt over haar schilderijen, reliëfs, portretten in aquarel en muurschilderingen. Onder het genot van een hapje en drankje kunt u genieten van muziek verzorgd door het Syrische duo van de heer Molly.

Landgoed De Elshof

Hatertseweg 24, Malden

Openingstijden: 11.00 – 17.00 uur

Uw gastheer: Prof. dr. F.H.M. Corstens

Dit landgoed is gelegen aan de Hatertseweg 24, in Malden (voorheen Broekkant). De oorsprong gaat terug tot ca. 1770, toen er sprake was van een landhuis met schuur en boerderij. De Elshof was toen 28 morgen (1 morgen = iets minder dan 1 hectare) hoogland en 28 morgen broekland.

In 1852 kwam de Elshof in bezit van Reinier van Harencarspel. Deze verkocht het aan de heer J.A. van Dungen uit Nijmegen. Daarna was het bezit van Baron Schimmelpennick van der Oye. Verder is ook een zekere heer Kruseman eigenaar geweest.

De laatste eigenaar, die zelf in de villa gewoond heeft, was de heer Stoppelaar van Blijdenstein. Daarom werd het bos bij de Elshof ook wel Stoppelaars Bos genoemd.



Na de Tweede Wereldoorlog zijn in de villa een aantal gezinnen gehuisvest geweest in verband met de woningschaarste. Op 6 juli 1950 verkocht de heer Stoppelaar de villa en het landgoed aan de Gemeente Heumen. Vanaf die

tijd werd de villa door mevrouw M.J.A. van der Kallen in gebruik genomen. Zij vestigde daar een kinderpension. Momenteel is het landgoed in particuliere handen.

Het landhuis is gelegen aan de rand van een langgerekt park met restanten van enige oude lanen.

Villa Klein Heumen

Scheidingsweg 111, Nijmegen

Openingstijden: 11.00 – 17.00 uur

Uw gastheer: Boyd Rossieau

Meer info: www.villakleinheumen.nl

Takranen-Van Roggen, die als plantage-eigenaren in Nederlands-Indië woonden, keerden in 1917 terug naar Nijmegen en lieten hier de villa en het koetshuis bouwen. Het landgoed zou nog tot 1962 familiebezit blijven, al wisselden de bewoners elkaar soms snel af. Aan het einde van de Tweede Wereldoorlog woonde er nog familie van de eerste bewoners, maar waren er tegelijkertijd ook geallieerde troepen gelegerd, waarbij de officieren in de villa logeerden. Na vertrek van de laatste Takranen-Van Roggens, in 1947, volgde er een reeks huurders.



Uiteindelijk verkocht de familie het landgoed aan de Orde van de Zusters Ursulinen. Ruim dertig jaar verbleven er gemiddeld zo'n elf zusters tegelijk in Klein Heumen, mét hun vele gasten. Er kwamen zusters voor retraite en de villa was een cultureel en spiritueel vakantiehuis waar je tot rust en bezinning kon komen. Het Soli Deo Gloria-wapen op de voorgevel is nog een zichtbaar souvenir uit deze periode. In 1998 woonden er nog maar vier nonnen en besloten de zusters het pand te verkopen. Een projectontwikkelaar kocht de villa om er een privékliniek te vestigen. Maar verhuurde het pand aan verschillende bedrijven, om het in 2009 weer te koop te zetten.

En nu wordt er voortgebouwd op deze levendige geschiedenis. Laat u verrassen door de gastvrijheid, bezinning en rust die deze villa te bieden heeft. Door ontmoetingen, ontwikkeling en verrassing te stimuleren, vanuit een hedendaagse bedrijvige dynamiek.

St. Joriskerk Heumen

Dorpsstraat 19, Heumen

Openingstijden: 12.00 – 16.00 uur

12.00 uur: lezing en presentatie kunsthistoricus Leo Ewals over de geschiedenis van Heumen, het kerkje en de monumenten voor de Nassau's.

Uw gastheer: Tini Martens



De oorsprong van het Sint Joriskerkje in Heumen gaat terug tot de middeleeuwen toen benedictijner monniken uit Overasselt er een houten kapelletje bouwden. In de twaalfde eeuw werd dat vervangen door een tufstenen romaanse kerk die in de 14e eeuw werd uitgebreid met een koor en ramen in gotische stijl. Ook werd toen begonnen met de bouw van een toren.

In het begin van de 17e eeuw, tijdens de reformatie, ging het kerkje over in protestantse handen. Tussen 1781 en 1865 werd de buitenkant wel vier keer gewit en tenslotte werd een pleisterlaag aangebracht. Bij de restauratie in 1915 werden de zware steunberen op de beide hoeken van de toren weggebroken, bij een volgende restauratie, in 1976-77, werd de pleisterlaag weer verwijderd. Dat alles heeft geleid tot de situatie anno 2017. In april 1978 verrichtte prinses Margriet de heropening van het gerestaureerde gebouw.

Presentatie: Sint Joriskerk en het monument voor de Nassau's

St. Joriskerk, Dorpsstraat 19, Heumen

Het kerkje van Heumen ligt op een memorabele plaats: op een rivierduin die al in de prehistorische tijd is ontstaan en mogelijk al is bewoond door Kelten, Bataven en Romeinen. In de loop der eeuwen groeide hier een kleine woongemeenschap, rond een kerkje en dicht bij een oud monumentaal kasteel, dat lang aan de Maasoever lag te pronken.



Tijdens de tachtigjarige oorlog werd het gebied rond Heumen strijdtoneel tussen de Spaanse legers en de huurtroepen van de gebroeders van Nassau. Op de Mookerhei kwam het tot een pijnlijk treffen waarbij de broers Hendrik en Lodewijk van Nassau het leven lieten. Daaraan herinnert het grote monument binnen in de kerk en het herdenkingsmonument buiten op de façade. Het monument is ontworpen door J. Gijsberti Hodenpyl uit Utrecht en uitgevoerd

door de beeldhouwer F.L. Stracké, het werd onthuld op 14 april 1891. Het gedenkteken op de façade is gemaakt in 1939, tijdens de mobilisatie, in opdracht van het Nederlandse leger, door de beeldhouwer Jac Maris.

Alles bij elkaar is dit kerkje een mooie plek om stil te staan bij de bewogen geschiedenis van dit zuidelijk stukje Rijk van Nijmegen.

Ateliermuseum Jac Maris

Looistraat 57, Heumen

Openingstijden: 11.00 – 17.00 uur

Uw gastheren: Leo Ewals / Tini Martens

Expositie: Heraldiek in het werk van Maris

14.30 uur: toelichting op de expositie door Leo Ewals,
conservator

Meer info: www.marishuis.nl



Het Marismuseum kent een lange en bewogen geschiedenis, van inmiddels 104 jaar. Van oorsprong is het een tentoonstellings-paviljoen dat in 1913 door Staatsbosbeheer is neergezet op

een landbouwtentoonstelling in Scheveningen. Het was toen een vierkant bouwsel met een uitsparing op elke hoek, opgezet met naalddhouten wanden in halfhoutse verbindingen en met een dak van heideplaggen en riet.

Na die tentoonstelling, in 1914, werd het gekocht door Jan J. Luden van Heumen die het in Heumen plaatste en er een ornithologisch museum in wilde stichten. In 1924 werd het door de gemeente gekocht en in 1926 verhuurd aan Jac Maris die met gemeentelijk krediet direct enige woonruimte aan de achterzijde heeft aangebouwd. Sindsdien heeft het gebouw vele veranderingen ondergaan. Wat rest van de oorspronkelijke staat is de inwendige hoofdconstructie van houten kolommen en verbindende draagbalken van eikenhout. Maris kocht het huis in 1940 en in 1941 verving hij de houten wanden door metselwerk van kloostermoppen en het rieten dak door een pannendak. In de jaren vijftig is het weer uitgebreid en in 2000, nadat het Jac Marismuseum was opgericht, is er woonruimte gecreëerd voor de beheerder. Daarmee kreeg het museum zijn huidige vorm.

Expositie: Heraldiek in het werk van Maris

Ateliermuseum Jac Maris, Looistraat 57, Heumen

Er is één plek die van tijd tot tijd bezocht wordt door alle boeren, burgers en buitenlui, en dat is het gemeentehuis. Bij de ingang van ieder gemeentehuis hangt in de regel het gemeentewapen. In Gelderland zijn vroeger veel van die gemeentewapens gemaakt door kunstenaar Jac Maris. Hij houwde ze in steen, bakte ze in terracotta of maakte ze in epoxy. Zo heeft hij de grote leeuwen gemaakt die het Nijmeegse stadswapen dragen die staan op de Veerpont-trappen tussen Valkhof en Waalkade. Vroeger stonden die op de topgevels van een vleugel van het Nijmeegse stadhuis. Ook Cuyk, Beneden-Leeuwen, de vroegere gemeenten Varik, Brakel, Zuylichem, Poederoyen, Ophemert en Millingen aan de Rijn hebben een gemeentewapen van Maris. Het Ateliermuseum heeft een expositie gewijd aan dit onverwachte aspect van de kunstenaarscarrière van Jac Maris.



H. Antonius Abtkerk

Hoogstraat 5, Overasselt

Openingstijden: 12.00 – 17.00 uur

Uw gids: Tien Theunissen



De kerken van Overasselt en Nederasselt werden beide gesticht in 1891. De kerken dienden als vervangers van de waterstaatskerk op Schoonenburg waar de katholieken van Overasselt en Nederasselt hun erediensten hadden gehouden. Hiervoor is er nog een schuilkerk geweest tijdens de Franse tijd.

Deze brandde in 1729 af. Daarna kwam er op Schoonenburg een nieuwe schuurkerk die in 1835 werd vervangen door een waterstaatskerk. Het wegkruis aan de Rotsestraat markeert de plek waar die waterstaatskerk heeft gestaan. Het kruisbeeld is het oorspronkelijk kerkhofkruis van 1878. Het is in 1980 daar geplaatst.



De H. Antonius Abt kerk is ontworpen door de kerkenarchitect Carl Weber. Hij maakte een drie-beukige kruisbasiliek in neo-romaanse stijl. Bouwpastoor was Van Esch. Als kapelaan van de waterstaatskerk lukte het hem de kerkschatten en kerkmeubilair van Schoonenburg mee te nemen naar de nieuwe kerk. De begroting van de bouw werd zwaar

overschreden. Wegens geldgebrek verviel de tweede toren die oorspronkelijk was gepland.

Nederlands Hervormd kerkje

Valkstraat 7, Overasselt

Openingstijden: 13.00 – 17.00 uur

16.00 uur: lezing *Kloosterorden in Maas en Waal*

door Wim Kattenberg

Uw gastheer: Erik Dyckhoff



De geschiedenis van dit rijksmonument gaat terug tot diep in de middeleeuwen. Het was de eerste katholieke kerk van het dorp. De bouwers waren Benedictijnen van een abdij in St. Valéry-sur-Somme in Noord-Frankrijk. Karolingische vorsten, mogelijk Karel de Grote, schonken grond aan de Franse abdij om deze door hen

te laten ontginnen en bewerken. Natuurlijk hadden ze ook de opdracht om de heidenen van Overasselt te bekeren tot het katholieke geloof. Zo ontstond de priorij van St. Walrick (Valery). De parochiekerk die zij in het dorp bouwden stamt mogelijk uit de 10e eeuw.

Vandaag staat er alleen nog het koorgedeelte van de Romaanse kerk. De Overasseltse katholieken gingen – tot de Reformatie – eeuwenlang hier naar de kerk. Dat was een grote omwenteling. Het protestantse geloof werd staatsgodsdienst. De kerk werd overgenomen door de protestanten. De Overasseltse katholieken hadden lange tijd geen eigen kerk tot zij in ca. 1672 een schuurkerk mochten bouwen in Nederasselt, rond 1824 gevolgd door een waterstaatskerk in de buurtschap Schoonenburg.

Gemeente Heumen is sinds 1971 eigenaar van dit belangrijke rijksmonument. Kunstenares Diane Dyckhoff had hier vanaf midden jaren tachtig haar atelier. Ze overleed in 2007.

Agrarisch Museum De Lage Hof

Kasteelsestraat 5, Overasselt

Openingstijden: 11.00 – 17.00 uur

Meer info: www.buurderijdelagehof.nl



De boerderij is van het Hallehuistype. De indeling bestaat uit het voorhuis, een rechthoekig gebouw waar men woonde, en na een brandmuur haaks daar op het

bedrijfsgebouwe. Vanwege deze plattegrond wordt dit ook wel een T-boerderij genoemd.

Sinds 1780 is De Lage Hof in bezit van het adellijke echtpaar Nicolaas Hans Willem van Delen en Margaretha Gijsberta van Brakell, grootgrond-bezitters in Overasselt. Vanaf 1830 wordt deze boerderij in de volksmond 'De Laagstraat' genoemd, maar staat in het kadaster onder de naam De Lage Hof. De boerderij bestond toen uit een woonhuis, schuur en een karnmolen die door honden werd aangedreven. In 1927, tijdens een verkoop, heet de boerderij definitief De Lage Hof. In 1945 wordt er door de toenmalige eigenaar, Antoon Derks, in zijn hoedanigheid van kassier, een Boerenleenbank ingericht.

Na een grondige renovatie is De Lage Hof een multifunctioneel centrum met een agrarisch museum, een ontmoetingsplek voor de bewoners uit Over- en Nederasselt, een dagbesteding voor ouderen en een kleinschalige zorgvoorziening met moestuin. Een algemene naam wordt gehanteerd: De Buurderij.

Molen Zeldenrust

Oude Kleefsebaan 23a, Overasselt

Openingstijden: 11.00 – 17.00 uur

Uw gids: Ron van Stiphout

Meer info: post@ronvanstiphout.nl

024 - 378 57 72 / 06 - 25 26 98 30



De gesloten standerdmolen stond vroeger aan de Hoogstraat. Tijdens een zware herfststorm in 1972 ontstond zoveel schade dat de molen moest worden afgebroken. Na restauratie werd de molen in 1982 op een nieuwe plek, aan de Oude Kleefsebaan, herbouwd.

De molen Zeldenrust werd gebouwd in 1736 in Geertruidenberg en verplaatst naar Raamsdonksveer. In 1890 kwam de molen naar Overasselt aan de Hoogstraat. Grad Jacobs was de eigenaar tot 1906. Na hem volgden A. Pigmans tot 1919, Th. Derks tot 1929, F. de Kleyn tot 1946, gezusters de Kleyn tot 1948 en tenslotte H. Thijssen. In 1972 werd de molen met een zware storm omvergeblazen. Gelukkig werd hij, na het vinden van een nieuwe geschikte plaats aan de dijk, in 1981 weer volledig gerestaureerd en is hij steeds door vrijwillige molenaars onderhouden. De gemeente is eigenaar sinds 1973.

Vrijwillig molenaar Ron van Stiphout maalt biologisch graan voor bakker Derks uit Overasselt. En deze heeft het nu als natuurzuiver molenbrood in de schappen liggen.

Boerderij De Valenberg

Kasteelsestraat 11, Overasselt

Openingstijden: 11.00 – 17.00 uur

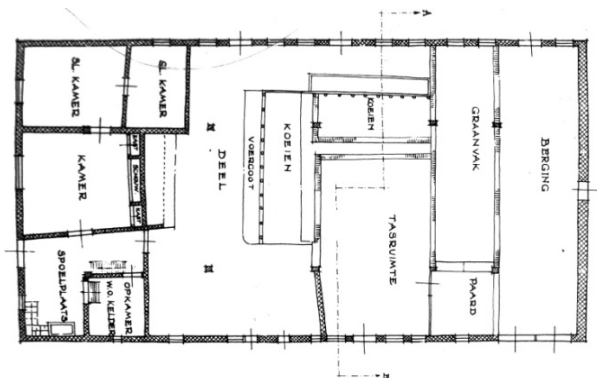
Uw gastvrouw en -heer: Lucy van den Bosch en

Kees van Eijden

Meer info: www.bedandbreakfastvanbeijden.nl



De muurankers van boerderij De Valenberg tonen het bouwjaar 1671. In 1977 werd de boerderij gerestaureerd en verbouwd tot woonboerderij. Volgens A.G. Schulte stond er oorspronkelijk ook een schaapskooi en een karnmolenhuis. De plattegrond geeft de indeling van 1962.



Boerderij De Hessenberg

Hessenbergseweg 5, Overasselt

Openingstijden: 11.00 – 17.00 uur

Uw gastheer en -vrouw: Theo en Riky Vink



Kleine boerderij van het Hallehuis type met 18e-eeuwse elementen in de voorgevel, met name een groot middenvenster met geprofileerde en getoogde bovendorpel. De overige vensters in het voorhuis, dat links een

kelder met opkamer heeft, zijn 19e-eeuws. De veestalling in het achterhuis dateert van omstreeks 1900.

Deze boerderij stamt uit het eind van de 18e eeuw. Zoals hierboven aangegeven is de boerderij in de loop van de jaren diverse malen verbouwd. Ondanks deze verbouwingen ademt dit boerderijtje van binnen en buiten nog een historische sfeer.

Sint Walrick: kapel en koortsboom

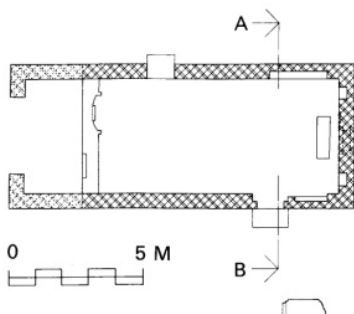
St. Walrickweg 7 / Hessenbergseweg, Overasselt



De naam Walrick stamt van Valéry of Walaricus. Deze heilige was de stichter van de abdij van St. Valéry in Frankrijk. Toen Karel de Grote aan deze abdij grond in Overasselt schonk, kwamen deze Benedictijnen naar hier. De prior

met een of twee monniken woonden in een afgegrensd deel van de kapel. Het woonvertrek met kerkje en de landerijen vormden samen de priorij van Overasselt.

Rond de koortsboom bestaan verschillende volksverhalen. Een gaat over de dochter van een hoofdman van de Hoemannen die in 727 genezing vond. Een ander verhaal gaat over de genezing in 777 van Karel de Grote op deze plek. Deze verhalen zorgden ervoor dat de kapel en koortsboom een plek werden voor gelovige pelgrims.



Maasmolen

Molenweg 1, Nederasselt

Openingstijden: 11.00 - 17.00 uur

Uw gids: Frans Heessen

Meer info: frans@heessen.nl / 024 - 696 12 17



De Maasmolen is een standerdmolen. Dit type molen is rond 1200, via Frankrijk, naar de Nederlanden gekomen. De hele molenkast, inclusief de wieken en de staart, rust op een 200 jaar oude eikenstam (standerd/staak), vandaar de naam standerd- of staakmolen. In oude boeken wordt al een molen beschreven die in 1650

te Nederasselt aan de dijk heeft gestaan. Bij een dijkdoorbraak van de Maas in 1740 werd de molen verwoest. David van Hoven, heer van Nederasselt, liet in 1741 de molen herbouwen, nu iets verder van de rivier.

De molen in Nederasselt is altijd graanmolen geweest. Maar in 1949 blijkt het malen op windkracht niet meer rendabel te zijn. De staat van onderhoud ging daarna zienderogen achteruit. Het had niet veel gescheeld of de molen was herbouwd in het Nederlands Openluchtmuseum in Arnhem. Maar een actie van de plaatselijke bevolking heeft dit voorkomen, er werd 7500 gulden ingezameld om de Maasmolen weer in volle glorie te herstellen. In 1972 komt de molen in eigendom van de gemeente Heumen en wordt daarna 500 meter verplaatst, naar de huidige standplaats.

De Maasmolen is de oudste molen in de regio en nog steeds maalvaardig. Er worden nog regelmatig allerlei soorten graan gemalen. De molen is onlangs grondig gerestaureerd en molenaar Frans Heessen zal daar graag meer over vertellen.

Organisatie

Werkgroep OMD – Erfgoedplatform Gemeente Heumen

- Petra Thijssen
- Tini Martens
- Piet van Casteren
- Rietje Veldhoven (vz., coördinator en PR)

Dorpscomité Malden

- Petra Thijssen (vz.)
- Cees Elsten
- Els Jans
- Frans Kessler
- Roy Lammers

Dorpscomité Heumen

- Tini Martens (vz.)
- Jos Gerrits
- Gerrit Kessler
- Theo Noy

Dorpscomité Overasselt

- Piet van Casteren (vz.)
- Wim Cousijn
- Harrie Filmer
- Piet Sanders

Dorpscomité Nederasselt

– vacature

Wilt u samen met een kleine groep vrijwilligers gedurende het jaar actief bezig zijn met het voorbereiden van het evenement in Nederasselt, dan kunt zich via **omd@erfgoodheumen.nl** aanmelden. Het comité stelt het programma samen, onderhoudt contacten met monumenteigenaren, scholen, pers, vrijwilligers etc.

BankGiro Loterij Open Monumentendag

De BankGiro Loterij Open Monumentendag wordt jaarlijks georganiseerd door de gemeente Heumen en Projectbureau Open Monumentendag in samenwerking met de BankGiro Loterij. Met dit evenement willen zij gezamenlijk de aandacht voor de monumenten vergroten door dit bijzondere Nederlands cultureel erfgoed toegankelijk te maken en te behouden voor een breed publiek.

Open Monumentendag 2017

Boeren, burgers en buitenlui

Kom en ontdek het rijke cultuuraanbod en erfgoed in Heumen. In dit boekje leest u meer over het programma met opengestelde monumenten, musea, tentoonstellingen, lezingen en muziek rond het thema 'Boeren, burgers en buitenlui'.

Scan met uw smartphone de QR-code en neem ook een kijkje op de website. De Open Monumentendag Heumen wordt mogelijk gemaakt door de werkgroep van het Erfgoedplatform Gemeente Heumen.



BankGiro
Loterij

Open
MONUMENTENDAG



GEMEENTE HEUMEN